

COL·LEGI DE PEDAGOGS DE CATALUNYA

IE-36/01/2006
IE-36/02/2017
IE-36/03/2018

DECLARACIÓ DEL COL·LEGI DE PEDAGOGS DE CATALUNYA “EL PEDAGOG/A ESSENCIAL EN EL SISTEMA EDUCATIU”

El Col·legi de Pedagogos de Catalunya, demana la consolidació i l'ampliació de l'espai professional del pedagog/a dins del Sistema Escolar al llarg de tota l'escolarització obligatòria i post-obligatòria, per detectar i prevenir situacions de vulnerabilitat i risc des d'edats primerenques.

EL COL·LEGI PROFESSIONAL

El Col·legi de Pedagogos de Catalunya (COPEC), creat per la Llei 14/2001 del Parlament¹, és el referent professional de la professió pedagògica i la veu dels pedagogos/gues² i psicopedagogos/gues³, davant dels estaments públics i privats i la societat, esdevenint el seu únic representant.

El COPEC és una corporació professional de dret públic amb capacitat plena pel compliment de les seves finalitats⁴, d'entre les que està definir, promoure, defensar i representar la professió pedagògica i les funcions dels pedagogos/gues⁵, així com vetllar per a què l'activitat professional de la pedagogia s'ajusti als interessos de la ciutadania i a les necessitats de la societat, amb especial cura de l'ètica⁶ i la bona praxis professional. Incentivant la qualitat pedagògica, a través de la formació continua i el creixement professional, amb activitats formatives, espais de reflexió, assessorament, supervisió i intercanvi d'experiències, tal i com li atorga la seva llei de creació.

Com a Col·legi Professional, el COPEC és qui té les competències per a regular la professió i és a qui li correspon l'ordenació de l'exercici professional del pedagog/a i elevar-ho als estaments corresponents.

És, també, una de les funcions del COPEC, representar els interessos generals de la professió pedagògica a Catalunya, defensant la llibertat i dignitat dels/de les pedagogos/gues i de la professió, allà on es vulneri, es discrimini o es donin casos d'intrusisme professional.

¹ Llei 14/2001 de creació del Col·legi de Pedagogos de Catalunya. DOGC 3526, 3/12/2001
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3526/238126.pdf> BOE 304, 20/12/2001

² Llicenciatura de Pedagogia i les homologades a la llicenciatura de Plans d'Estudis anteriors d'acord amb Orde de 29/12/1997 i RD 1954/1994 i Graduat en Pedagogia.

³ Llicenciatura en Psicopedagogia.

⁴ RES JUS/1664/2010, Registre de Col·legis Professionals de la Generalitat - Estatuts del Col·legi de Pedagogos de Catalunya. DOGC 5639 31/5/2020
https://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=551231&language=ca_ES

⁵ Quan parlem del Pedagog/a, ens referim també, als llicenciats en Psicopedagogia

⁶ Codi de Deontologia <http://www.pedagogs.cat/reg.asp?id=1759&i=ca>

Així mateix, són els pedagogs i les pedagogues els legítims i competents per l'acció professional de la pedagogia en cadascuna de les seves especialitats: **Pedagogia Escolar, Pedagogia Social, Pedagogia Empresarial**, i d'altres que se'n puguin derivar.

En aquest sentit a qui correspon l'exercici professional de la PEDAGOGIA -com queda recollit en la Llei de Creació⁷- és als PEDAGOGS/GUES, com a professionals que aborden l'estudi i la recerca de les ciències de l'educació i que s'ocupen dels fenòmens educatius i formatius i els seus processos d'ensenyament i aprenentatge al llarg de la vida, tant en el àmbit formal com en el no formal, com a motor de canvi de persones, grups i comunitats⁸.

Com queda palès en la DECLARACIÓ SOCIAL PER LA PEDAGOGIA⁹ signada per la Societat Catalana de Pedagogia i el Col·legi de Pedagogs el 15/06/2017,

"L'educació ha esdevingut una funció social especialitzada que exerceix tot el conjunt de la societat i la pedagogia ha de fonamentar l'orientació i les actuacions en els diferents àmbits de l'educació i les funcions que s'hi associen, com ara la formació, l'assessorament, la coordinació i el creixement personal i la competència social, incloent-hi l'atenció a la diversitat¹⁰ segons les necessitats educatives i la inserció social."

EL PEDAGOG/A¹¹ I EL SISTEMA ESCOLAR

La figura del pedagog/a és pròpia de l'escola, aquesta és una realitat des del principi dels temps. Tots tenim al cap la figura de l'esclau que acompanyava o "conduïa" el nen a escola per a què savis o mestres l'ensenyessin. Al llarg dels temps, aquesta idea d'acompanyament i conducció s'ha traslladat a una generalització, al considerar que l'educació és acompanyament i guiatge per a que cada persona arribi a ser i desenvolupar tot el seu potencial. D'aquí que la definició moderna de Pedagogia seria aquella ciència aplicada amb característiques psicosocials que té l'educació, en qualsevol àmbit, com a principal interès d'estudi.

Si la pedagogia és l'abraçada mútua i dialèctica de la teoria i la pràctica educatives per la mateixa persona, sobre la mateixa persona, el pedagog/a, és, més que cap altra cosa, un pràctic-teòric de l'acció educativa. El pedagog/a és aquell que intenta unir la teoria i la pràctica a partir de la seva pròpia acció.

"És dins d'aquesta producció específica de la relació teoria-pràctica en l'educació que la pedagogia té el seu origen, es crea, s'inventa, i es renova"¹²

⁷ Llei citada: "Preàmbul: (...) La pedagogia es va consolidar definitivament com a professió amb l'establiment, mitjançant el Reial decret 915/1992, del 17 de juliol, del títol de llicenciat en pedagogia i les directrius generals corresponents pròpies dels plans d'estudis, conduents a l'obtenció i l'homologació d'aquest títol."

⁸ Preàmbul de la Llei de Creació (citada) "Alhora, la creació del Col·legi ha de comportar un benefici en la qualitat del servei que han de prestar aquests professionals, que ha de repercutir en els individus, els grups i els col·lectius i, en general, en la societat actual que en demana els serveis."

⁹ Declaració Social per la Pedagogia, SCP i COPEC el 15/06/2017: http://www.pedagogs.cat/DOC/DeclaracioPedagogia_SCP-COPEC_14-6-2017.pdf

¹⁰ Recollit també en el PREÀMBUL de la Llei de Creació (citada): "mereix una menció específica la tasca duta a terme pels professionals de la pedagogia en els equips d'assessorament psicopedagògic i, en general, en l'atenció a la diversitat de l'escola catalana"

¹¹ Quan parlem de Pedagogs/gues, parlem també dels llicenciats en Psicopedagogia.

¹² Jean Houssaye (1995) en *Quinze pedagogs. La seva influència, avui*. Barcelona: Proa.

És per això que l'educació no és només entrar en una aula i donar classe o solucionar problemes, sinó que requereix un coneixement superior ampli, en ciències de l'educació, que sustenti empíricament allò que es duu a la pràctica i a l'acció educativa.

No farem un recorregut per la història de l'educació, però convidem a consultar *Evolució de la pedagogia i consistència científica (SCP-COPEC, 2017)*¹³, per constatar com des del segle XIX fins als nostres dies, trobem il·lustres pedagogs i pedagogues que han aportat i aporten innovacions en l'educació de joves i infants i les teories dels quals encara en són vigents actualment o, si més no, les estem tornant a descobrir i aplicar a l'escola.

PERQUÈ EL PEDAGOG/A ÉS CABDAL A L'ESCOLA?

En primer lloc per tradició i recorregut en la història de l'educació; en segon lloc, per la formació i les competències que adquireix al llarg de la seva formació acadèmica¹⁴. Si contemplem el pla d'estudis podem veure com el pedagog/a es forma per a l'anàlisi i la detecció de necessitats, la intervenció, l'atenció a les necessitats educatives especials i específiques, tecnologia educativa i avaluació de sistemes i processos educatius, en l'organització i l'administració del sistema educatiu, així com en institucions formatives tant d'educació formal com no formal. Per tant, en un marc socioeducatiu plural que va, des de la gestió de les necessitats de les persones a la gestió de les institucions educatives, des de dins i en el marc social en el que aquestes s'inclouen.

En l'àmbit escolar, el pedagog/a aborda i intervé en l'educació, la formació i l'assessoria pedagògica, en l'orientació i acompanyament personal, professional, acadèmic i/o familiar, en l'atenció a la diversitat, en la formació de docents i en el disseny i adaptació de materials curriculars i educatius. Tot i així, no cal oblidar que, a més de la formació en diagnòstic, dificultats d'aprenentatge, innovació educativa i processos d'ensenyament-aprenentatge, també es forma en processos socioeducatius per tal de portar a terme projectes de desenvolupament humà contextualitzats.

El pedagog/a en el sistema escolar té en compte el context social i comunitari¹⁵ en el qual es mou l'alumne/a i llur família. La seva responsabilitat comporta una actuació coordinada i conjunta - amb els equips docents i professionals-, teixint ponts i xarxes de treball conjunt amb Salut, CSMIJ¹⁶, Serveis Socials, Administració local i Comunitat per a fer front comú en la lluita contra les desigualtats socials i la segregació escolar. Així com donar resposta a les diferents casuístiques familiars que se'n puguin derivar, a través de la mediació i atenció que tot alumne/a pugui necessitar, doncs és tant important l'entorn en el que es mou i les possibles problemàtiques associades, com ho és el desenvolupament cognitiu i la superació de dificultats d'aprenentatge per a poder arribar a **ser i desenvolupar tot el seu potencial**.

¹³ SCP i COPEC: "Declaració Social per la Pedagogia", pàgines 2 i 3

¹⁴ Documents Professionalitzadors "INFORME SOBRE LES COMPETÈNCIES DEL GRAU DE PEDAGOGIA"
http://www.pedagogs.cat/doc/ConsellSocial_InformeCompetenciesGrauPedagogia_13-12-2017.pdf

¹⁵ "La pedagogia com a coneixement científic ha de guiar l'educació, l'escolar, i avui també, atesa la complexitat que ha adquirit, ha d'orientar l'educació familiar i la social comunitària." (SCP-COPEC, 2017, document citat)

¹⁶ Centre de Salut Mental Infància i Joventut

FRAGILITATS DEL SISTEMA I COM DONAR-HI RESPOSTA

La situació sobrevinguda de confinament i mesures restrictives de prevenció i protecció a la salut, a causa de la pandèmia del COVID-19, ha posat al descobert situacions de fragilitat ja conegudes envers els infants, adolescents i famílies, que l'escola -conjuntament amb els agents de salut i social- han estat lluitant amb molt compromís i implicació, però amb mitjans limitats, per minimitzar-ne els efectes.

Aquesta situació de fragilitat que ha fet emergir les desigualtats socials i situacions de risc, necessiten, més que mai, una resposta ferma: l'augment del cos de mestres, del cos de professorat i del cos de pedagogs/gues. Que permeti baixar les ràtios, garantint una atenció i un acompanyament a l'alumnat i a les famílies, de forma personalitzada, detectant les situacions de desigualtat i les necessitats d'aprenentatge per a poder donar-hi resposta.

La formació específica que han rebut i reben els/les professionals amb el títol de llicenciatura o el grau en PEDAGOGIA els posa en una posició de coneixement més adequada per atendre totes les necessitats reals, aquelles que es desprenen de l'acció global en allò que són les activitats pròpies d'un Centre Educatiu, com ja s'ha posat de manifest al llarg dels anys. Una comparativa dels programes de formació universitària de llicenciatures i graus de l'àmbit educatiu, ens pot donar la clau per entendre la diferència de preparació d'uns i altres per intervenir en el context propi d'una escola. A vegades hom té la sensació que estem convertint l'escola en un pou sense fons d'activitats, que l'aparta dels seus fins propis.

El Pedagóg/a disposa de les competències professionals i personals per intervenir en tres àmbits estretament interrelacionats: el personal, desenvolupant processos d'orientació de persones amb èmfasi en els àmbits educatius i formatius (orientació i acompanyament escolar, professional, acadèmic, personal, atenció a la diversitat, etc.); l'institucional (liderant pedagògicament, equips, centres i institucions educatives); el social, desenvolupant accions educatives més enllà de l'escola -coordinadament i en xarxa- vetllant per la integració de persones en el context social a partir de la disciplina pedagògica en una de les especialitats que li és pròpia: la **Pedagogia Social**¹⁷.

En aquest context pensem que és, més que mai, necessària la incorporació del pedagóg/a en totes les etapes: pre-obligatòria, obligatòria i post-obligatòria. Especialment a Infantil i Primària perquè les competències i les funcions ja les té, només cal augmentar la dotació de pedagogs/gues en el Sistema Educatiu per a abordar l'orientació, assessorament, acompanyament, atenció a la diversitat... a alumnes i famílies des d'edats primerenques. Aquesta atenció des de l'etapa d'infantil, seria preventiva i abordaria situacions de desigualtat social des de l'inici, cosa que permetria respostes més ràpides i evitar situacions de risc i desigualtats que es puguin cronificar.

Una intervenció del pedagóg/a continuada al llarg de tota l'escolarització, així com en les etapes post-obligatòria i l'educació d'adults, que garanteixi l'educació i l'orientació al llarg de la vida.

¹⁷ Preàmbul de la Llei de Creació (citada) "Lligada en els seus orígens a la docència, des de fa uns anys la professió dels pedagogs es desenvolupa no solament en el camp educatiu, sinó també en una pluralitat de camps d'actuació, com són, entre altres, la sanitat, el món del treball, l'assistència social, la cultura, l'àmbit judicial o els mitjans de comunicació."

QUÈ DEMANEM A LES FACULTATS D'EDUCACIÓ

- Plans d'estudis diferenciats entre les diferents titulacions relacionades amb educació, amb perfils competencials concrets i distints.
- En el cas del GRAU DE PEDAGOGIA, revisar -si escau incorporar- i consolidar assignatures de caràcter troncal o obligatòries, relacionades amb l'escola: diagnòstic psicopedagògic, orientació educativa, atenció a la diversitat, organització de centres, pedagogia terapèutica...
- Amb assignatures diferenciades -d'altres col·lectius- de Pedagogia Social i Pedagogia Empresarial.
- Que es vetlli per a què els TREBALL DE FI DE GRAU d'altres titulacions no envaeixin el camp competencial del graduat en PEDAGOGIA.
- Que continuïn apostant per la titulació de GRAU DE PEDAGOGIA, enfortint-la i fent-la créixer, com a disciplina essencial per l'educació formal i no formal, així com la formació.

QUÈ DEMANEM A LES ADMINISTRACIONS COMPETENTS

- Que el Pedagóg/a tingui cos professional propi, atès que hi ha un nombre important de PEDAGOGS/GUES en el Sistema Educatiu, però queda invisibilitzat dins del cos de Professorat de Secundària. El PEDAGOG/A no és un docent -encara que faci docència quan calgui- i té funcions pròpies dins del Sistema Educatiu.
- Que el PEDAGOG/A tingui més presència als EAPs¹⁸, en aquest equips se sol prioritzar psicòlegs/gues i mestres.
- Que la presència dels PEDAGOGS/GUES estigui en tota la escolarització. Demanem que els Departaments d'Orientació estiguin també a Infantil i Primària, a més de Secundària, així com en l'ensenyament Post-obligatori i l'Educació d'Adults.
- Que el PEDAGOG/A, amb l'especialització corresponent, recuperi l'Educació Especial que tenia abans de la LOGSE¹⁹.
- Que augmenti la dotació de PEDAGOGS/GUES per a què puguin fer la seva feina amb garantia d'arribar a tot l'alumnat, família i poder proporcionar el suport i acompanyament adequat i eficient als equips docents.

QUÈ MITSAGE VOLEM DONAR A LA COMUNITAT EDUCATIVA?

- Que els PEDAGOGS/GUES són professionals que sempre han sigut referència en educació i que són els que poden acompanyar els processos d'ensenyament i aprenentatge des dels equips docents, l'alumnat, la família, esdevenint el pont entre l'escola i la comunitat.
- Que els PEDAGOGS/GUES treballen conjuntament amb tots els professionals de l'educació, tan formal com no formal i informal, per des d'una perspectiva pedagògica i integral, abordar les desigualtats, la vulnerabilitat i les situacions de risc.
- Que els PEDAGOGS/GUES són professionals que prioritzen el treball en xarxa, la cooperació i la col·laboració multidisciplinària i interdisciplinària, per poder donar una resposta integral i coordinada a les necessitats d'infants, adolescents i famílies.

¹⁸ Equips de Atenció Psicopedagògica.

¹⁹ Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, de Ordenació General del Sistema Educatiu.

A TALL DE CLOENDA...

El PEDAGOG/A és -ho hauria de ser- el pal de paller del Sistema Educatiu perquè aporta la mirada holística i particular de cada alumne/a, per a què l'ensenyament sigui personalitzat. N'hi ha moltes d'experiències en aquest sentit

És qui pot tenir una visió global i particular de l'orientació escolar i socioeducativa com ho avalen els itineraris o plans d'estudi i llurs mencions del GRAU en PEDAGOGIA, en les diferents universitats.

"La pedagogia és una professió que respon a determinades necessitats socials a les quals dóna solució amb actuacions específiques." (així comença el preàmbul de la Llei de Creació del COPEC)

*Rosa Rodríguez Gascons
Presidenta
Col·legi de Pedagogs de Catalunya
18 de juliol de 2020*

Document elaborat per:

- M. Victòria Gómez, doctora en pedagogia, vicepresidenta del COPEC i professora de la Unir
- Antoni Navio, doctor en pedagogia, membre de la Junta de Govern del COPEC i coordinador dels estudis de Pedagogia de la UAB
- Xavier Ureta, doctor en pedagogia, coordinador del Grup de Recerca de Pedagogia i Escola i membre de la Xarxa d'Experts del COPEC
- M. Concepció Torres, doctora en pedagogia, presidenta de la Comissió de Deontologia del COPEC i responsable dels estudis de Pedagogia de la URV
- Rosa Rodríguez, llicenciada en pedagogia i presidenta del COPEC

Aprobat en Junta de Govern el 18/07/2020

Ratificat pel Consell Social el 20/07/2020

Ratificat per la Comissió de Deontologia el 23/07/2020